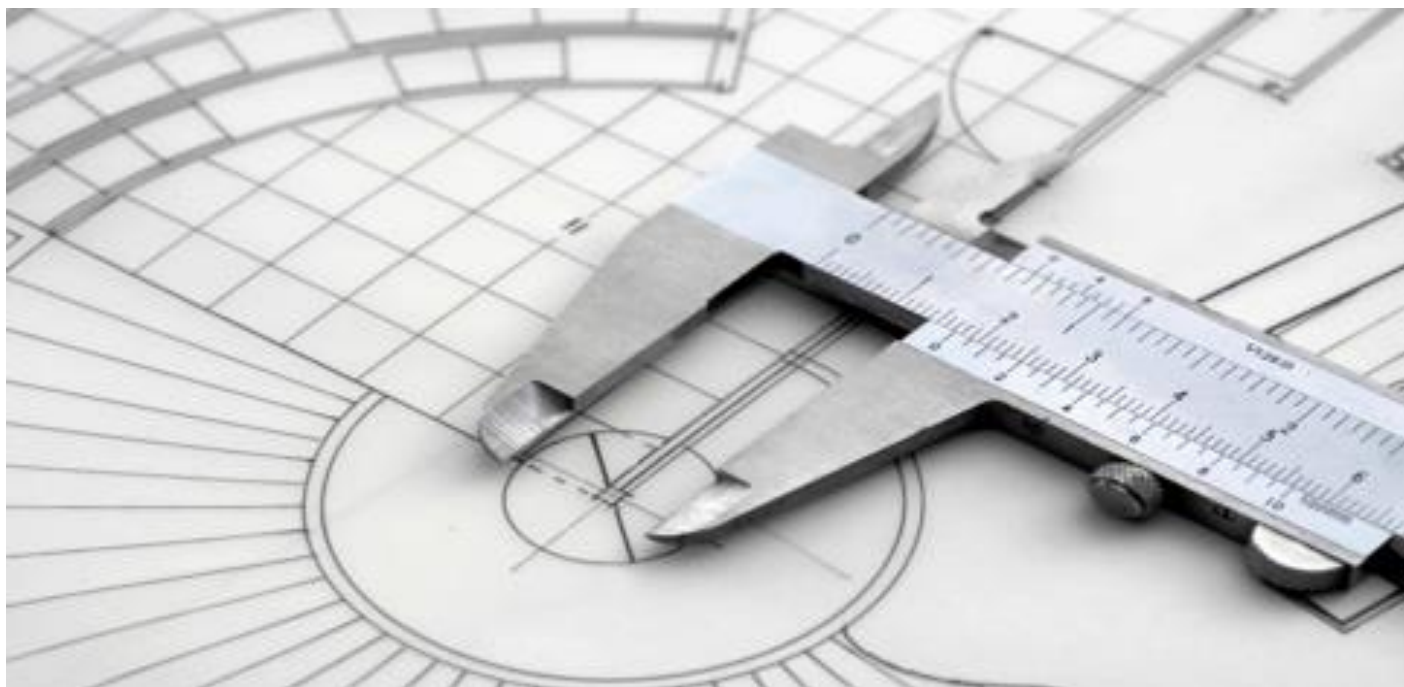

EVALUAREA GUVERNĂRII SECTORULUI DE SECURITATE

**Ghid de evaluare cu indicatori,
metode de cuantificare și un studiu de caz**

Vadim Enicov

DCAF - Centrul de la Geneva pentru Governarea Sectorului de Securitate

Despre DCAF

DCAF – Centrul de la Geneva pentru Guvernarea Sectorului de Securitate, este dedicat îmbunătățirii securității statelor și a cetățenilor acestora într-un cadru de guvernare democratică, statul de drept, respectarea drepturilor omului și egalitatea de gen. De la înființarea sa în 2000, DCAF a contribuit la creșterea durabilității păcii și dezvoltării prin asistarea statelor partenere și a actorilor internaționali care sprijină aceste state în îmbunătățirea guvernării sectorului lor de securitate prin reforme incluzive și participative. Acesta creează produse inovatoare de cunoaștere, promovează norme și bune practici, oferă consiliere juridică și politică și sprijină consolidarea capacităților părților interesate din sectorul securității statale și non-statale. Membrii Consiliului Fundației DCAF reprezintă peste 50 de țări și Cantonul Geneva. Activ în peste 70 de țări, DCAF este recunoscut la nivel internațional ca fiind unul dintre cele mai importante centre de excelență din lume pentru guvernarea sectorului de securitate (SSG) și reforma sectorului de securitate (SSR). DCAF se ghidează după principiile neutralității, imparțialității, asumării locale, participării incluzive și egalității de gen.

Despre acest ghid

Acest studiu face parte din proiectul DCAF pentru consolidarea guvernării sectorului de securitate în Moldova. DCAF consiliază instituțiile de securitate și supraveghere din Moldova - Parlamentul Republicii Moldova, Consiliul Suprem de Securitate (CSS), Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Inspectoratul General al Poliției (IGP), Organizațiile Societății Civile să consolideze stabilitatea, ordinea de drept și securitatea statului și a cetățenilor săi, precum și să obțină încrederea cetățeanului în stat. Schimbările mediului de securitate trebuie monitorizate, fixate și ajustate necesităților actuale. Evaluarea periodică, obiectivă și argumentată, demonstrează calitatea schimbărilor și contribuie la precizarea direcției de avansare. Evaluarea guvernării sectorului de securitate trebuie să răspundă necesităților de asigurare a securității, să descopere verigele slabe și să promoveze practicile reușite. Ghidul constituie un produs de cunoaștere care contribuie la guvernarea și reforma sectorului de securitate.

Editor

DCAF - Centrul de la Geneva pentru Guvernarea Sectorului de Securitate

Casa Păcii

Chemin Eugène- Rigot 2E

CH-1202 Geneva, Elveția

Telefon: +41 22 730 94 00

info@dcaf.ch

www.dcaf.ch

X: @DCAF_Geneva

Facebook: DCAFgeneva

Autor: Dr. Vadim Enicov

Foto Copertă: iStock ID 98459248

ISBN:978-92-9222-740-1

Mulțumiri

DCAF dorește să mulțumească Suediei pentru sprijinul generos acordat în realizarea acestei publicații. Autorul acestui ghid dorește de asemenea, să-și exprime recunoștința față de cei care au adus contribuții valoroase la evaluarea guvernării sectorului de securitate din Moldova. Printre aceștia se numără Comisia parlamentară pentru securitate națională, apărare și ordine publică; Serviciul Consiliului Suprem de Securitate; Organizații și Experți ale Platformei pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA).

Note

Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorului și nu reflectă opiniile sau punctele de vedere ale Agenției Suedeze pentru Dezvoltarea Cooperării Internaționale. Studiul de caz este prezentat cu scop ilustrativ.

URL-urile citate în acest document erau valabile la momentul publicării. Nici DCAF, nici autorul nu își asumă responsabilitatea pentru modificările ulterioare ale oricăror adrese URL citate în această publicație.

@DCAF 2023. Toate drepturile rezervate

Cuprins

Cuprins	3
Introducere	4
Ce este Sectorul de Securitate. Componente	5
Guvernarea Sectorului de Securitate. Principii.....	9
Criteriile de evaluare a Guvernării Sectorului de Securitate.....	12
Studiu de caz: Evaluarea Forțelor Armate.....	16
Recomandări	19
Bibliografie	20

Introducere

Guvernarea sectorului de securitate este un fenomen complex care necesită actualizarea permanentă a cadrului legal, concretizarea proceselor de realizare a sarcinilor noi și dezvoltarea continuă a capacităților umane. Interacțiunea acestor trei factori: norme, procese și oameni creează mediul de securitate și dezvoltare.

Schimbările mediului de securitate trebuie monitorizate, fixate și ajustate necesităților actuale. Evaluarea periodică, obiectivă și argumentată, demonstrează calitatea schimbărilor și contribuie la precizarea direcției de avansare. Acesta este scopul evaluării.

Evaluarea guvernării sectorului de securitate trebuie să răspundă necesităților de asigurare a securității, să descopere verigele slabe și să promoveze practicile reușite.

Ghidul este adresat experților în guvernarea sectorului de securitate (GSS). Ghidul de evaluare oferă indicatori și metode de cuantificare, formulează întrebări relevante ce pot sprijini evaluarea și sugerează unele surse de informare, bazându-se pe un studiu de caz din Moldova.

Metodele de cercetare cantitativă și calitativă sunt sugerate pentru evaluarea respectării principiilor buneii guvernări în sectorul de securitate.

Ce este Sectorul de Securitate. Componente

Sectorului de securitate reprezintă o multitudine de entități, cu forme de constituire, organizare și control diferit, divizate în componente de furnizare a securității și componente de administrare și supraveghere, care interacționează între ele¹.

Componentele sectorului de securitate cuprind un spectru larg de instituții, autorități și organizații, care pot fi numite generic, condițional, entități. Componentele constituite democratic prin adoptarea Constituției își asumă atribuțiile puterilor legislative, executive sau judecătorești; iar altele la rândul său, sunt instituite de aceste autorități pentru realizarea politicilor și sarcinilor formulate; societatea civilă activează în baza drepturilor fundamentale de acces la informație, de asociere și de participare la guvernare.

**COMPONENTELE SECTORULUI DE SECURITATE SUNT DIVERSE
DUPĂ SARCINI, ORGANIZARE ȘI CONTROL. ACESTEA INCLUD :**

- 1. FURNIZORII DE SECURITATE**
- 2. ENTITĂȚILE DE ADMINISTRARE ȘI DE SUPRAVEGHERE**

Furnizarea securității, administrarea securității, dar și exercitarea supravegherii sunt esențiale pentru asigurarea bunei guvernări.

Furnizorii de securitate sau componentele de bază² ale sectorului de securitate în Moldova sunt: Forțele Armate; Ordine Publică prin organele afacerilor interne – Poliția, Poliția de Frontieră și Carabinieri și prin Serviciul Protecție și Pază de Stat; Serviciul de Informații; Companiile Private de Securitate.

¹ Mai multe despre sectorul de securitate, rolul și responsabilitățile de furnizare a securității, administrare și supraveghere în: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, The security Sector, SSR. Backgrounder Series. Geneva: DCAF. 2015. Access: <https://www.dcaf.ch/security-sector-roles-and-responsibilities-security-provision-management-and-oversight>

² Mai multe despre furnizori de securitate în seria DCAF Backgrounder SSR. Forțele Armate. Poliție. Carabinieri. Servicii de Informații. Companii Private de Securitate. 2015 – 2023. Access: <https://www.dcaf.ch/resources?type=publications&id=2719>

Forțele Armate, sunt o entitate de asigurare a securității militare, probabil unica dedicată în totalitate sectorului de securitate; ca și altele poate și trebuie evaluată sub aspectul respectării fiecărui din principiile bunei guvernări: Responsabilitate, Transparență, Legalitate, Participare, Receptivitate, Eficiență, Eficacitate.

Ordine Publică prin organele afacerilor interne – Poliția, Poliția de Frontieră și Carabinieri și prin Serviciul Protecție și Pază de Stat (SPPS); având un rol extrem de important pentru păstrarea bunei funcționări a societății; totuși nu toate responsabilitățile sale se ridică la nivelul de importanță națională în asigurarea securității; Poliția, Carabinierii și Poliția de Frontieră sunt principalele componente în acest sens, la fel și Serviciul Protecție și Paza de Stat îndeplinește sarcini de importanță națională; necesită evaluare atentă a sarcinilor securității naționale, statului sau umane. Deși este menționat în anumite reglementări legale ca și organ al securității statului, pentru scopurile evaluării GSS Serviciul Vamal nu va fi cuantificat ca și furnizor de securitate.

Serviciul de Informații, aproape în totalitate este dedicat securității statului și anumitor aspecte ale securității naționale; rolul primordial îi revine Serviciului de Informații și Securitate (SIS); deși unele funcții importante îndeplinesc și subdiviziuni ale apărării și ale afacerilor externe, va fi evaluată doar activitatea SIS.

Companiile Private de Securitate exercită funcții de asigurare a securității și în anumite circumstanțe pot juca un rol major în asigurarea securității la nivel național; vor fi evaluate ca un tot întreg, per sector.

Componentele de administrare și de supraveghere³ sunt multiple și diverse: Guvernul; Președintele și Consiliul Suprem de Securitate; Parlamentul și Comisiile permanente specializate; Curtea de Conturi; Centrul Național de Protecție a Datelor cu Caracter Personal; Ombudsmanul; Curțile Judecătorești și Procuratura; Societatea Civilă.

În contextul evaluării guvernării sectorului de securitate (GSS) trebuie diferențiate responsabilitățile entităților îndreptate spre administrarea și spre supravegherea securității de cele îndreptate spre alte valori ale societății democratice, cum ar fi democrația, justiția, drepturile omului sau altele.

Controlul executiv - Guvernul, ca și putere executivă, administrează toate treburile statului, dar în contextul evaluării GSS vor fi cuantificate cele care aduc atingere administrării securității; prin decizii guvernamentale sau politici implementate; inclusiv prin ministerele apărării și afacerilor interne. Deși au statut de autorități supreme în domeniul

---

³ Mai multe despre diferitele componente ale sectorului de securitate în seria DCAF Backgrounder SSR. Parlament. Executiv. Autoritate Judecătorească. Ombudsman. Alte. 2015 – 2023. Access: <https://www.dcaf.ch/resources?type=publications&id=2719>

securității, Președintele, Consiliului Suprem de Securitate, Guvernul și ministerele vor fi evaluate în contextul și prin prisma activității Guvernului.

Președintele – Șef al Statului, ca parte a puterii executive are responsabilități diverse, deși o bună parte sunt atribuite asigurării securității, în primul rând militare, fiind Comandantul Suprem al Forțelor Armate, dar nu numai; chestiuni importante din responsabilitățile Președintelui sunt consultate în cadrul Consiliului Suprem de Securitate (CSS).

Supravegherea parlamentară - Parlamentul, a cărui funcții și aria de activitate acoperă practic toate domeniile de activitate a societății, dar în contextul evaluării GSS, vor fi cuantificate doar cele îndreptate spre administrarea și supravegherea securității. În acest context va fi evaluată Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Subcomisia de supraveghere a activității Serviciului de Informații și Securitate.

Entități independente: Curtea de Conturi controlează gestionarea finanțelor publice, inclusiv în sectorul de securitate. Aceste responsabilități vor fi evaluate.

Centrul Național de Protecție a Datelor cu Caracter Personal este o entitate importantă pentru buna funcționare a sectorului de securitate, supraveghere și control. Urmează a fi evaluată activitatea legată de respectarea principiilor buneii guvernări.

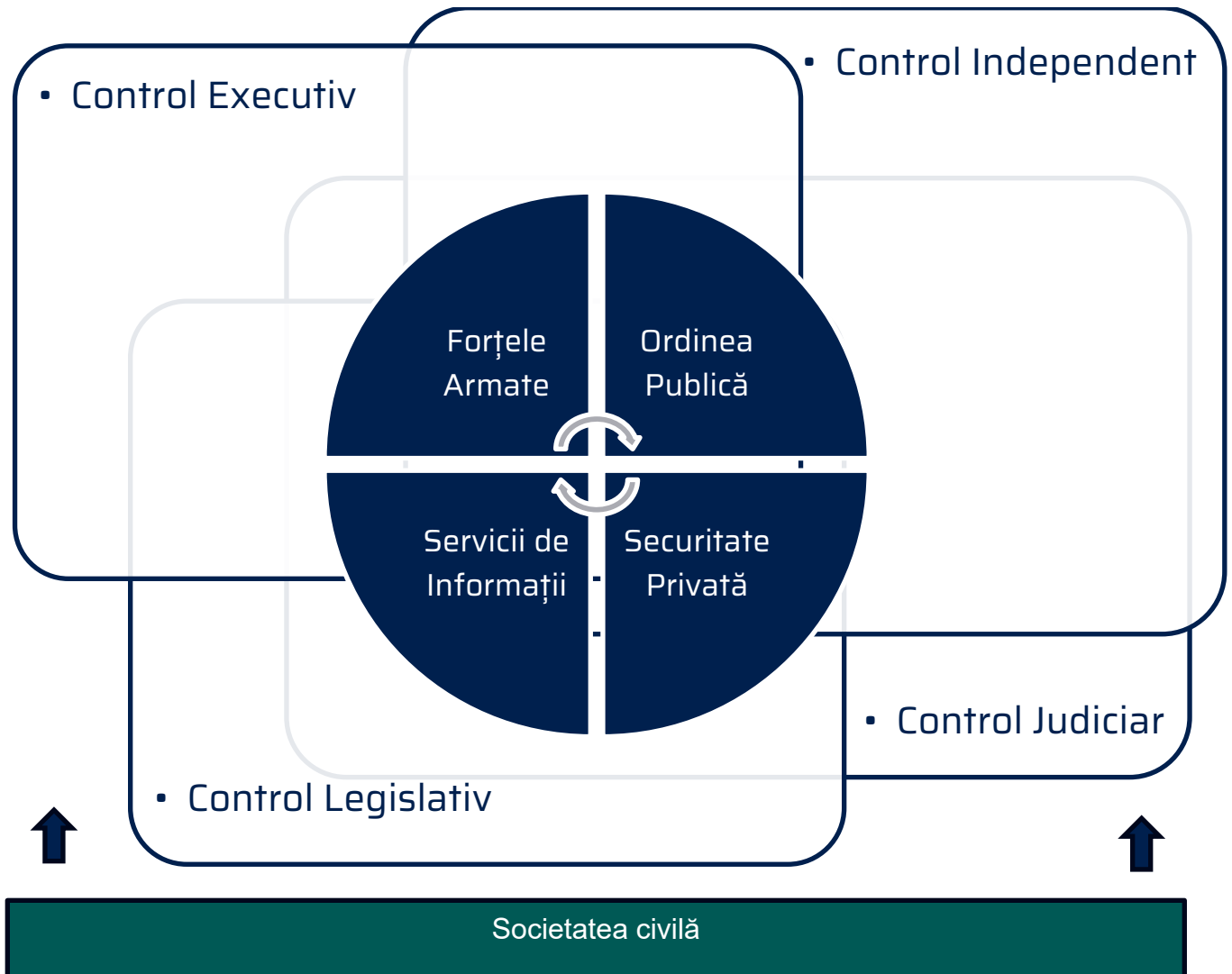
Avocatul Poporului (Ombudsman) exercită în primul rând responsabilități de protecție a drepturilor omului, iar o parte esențială a acestora ține de sectorul de securitate, în special respectarea drepturilor în Forțele Armate și Organele Afacerilor Interne, când acestea pot afecta esențial securitatea națională.

Autoritatea judecătorească - Instanțele în general se preocupă de înlăptuirea justiției, dar majoritatea acestor funcții nu vor fi evaluate în contextul GSS. Deopotrivă are importanță majoră cuantificarea funcțiilor legate de autorizarea măsurilor speciale de investigații ale organelor de consolidare a legii sau de serviciul de informații. Este importantă și înlăptuirea justiției în cazurile cu importanță deosebită pentru securitatea națională, a statului sau a ordinii publice.

Procuratura dispune de atribuții importante în controlul respectării legilor, mai ales penale, de către alte entități din sectorul de securitate; respectarea principiilor buneii guvernări în exercitarea acestor atribuții vor fi evaluate, în contextul Curților judecătorești.

Societatea Civilă este diversă și întinsă, atât după domeniile acoperite cât și după numărul actorilor implicați. Urmează a fi evaluată respectarea principiilor buneii guvernări a societății civile care se preocupă de sectorul de securitate, inclusiv Organizații a Societății Civile, experți independenți, academia, media și alte forme de activism. Evaluarea se va face la general, per sector.

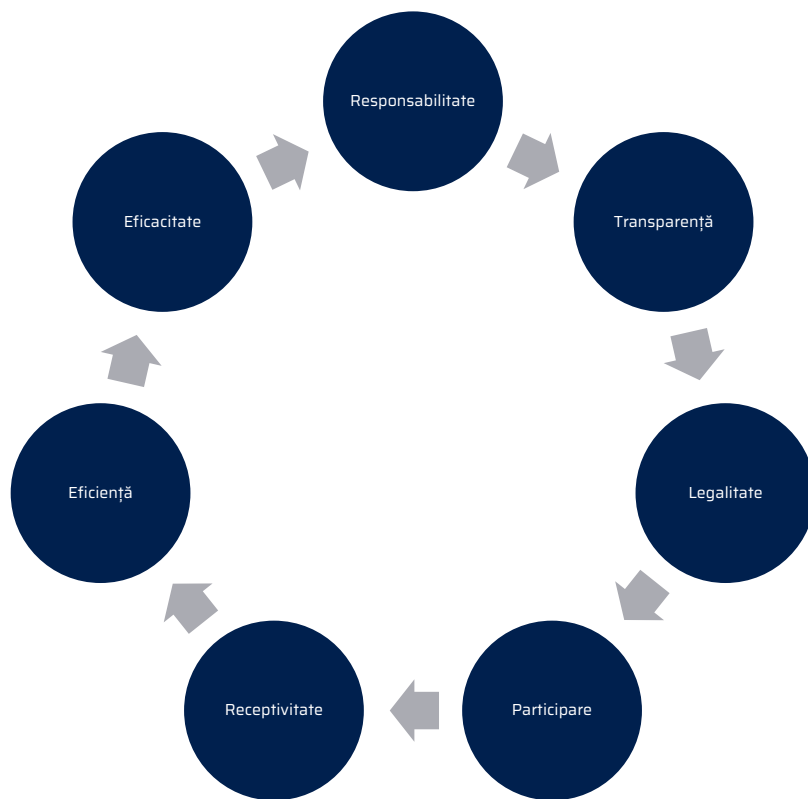
Clasificarea componentelor depinde de scopurile evaluării guvernării sectorului de securitate. 1. Componentele de bază ale sectorului de securitate sunt: Forțele Armate; Organele de Ordine Publică (Poliția, Poliția de Frontieră, Carabinieri, SPPS); Serviciul de Informații; și Companiile Private de Securitate. 2. Controlul executiv este exercitat de Guvern, cu participarea Președintelui, inclusiv prin Consiliul Suprem de Securitate; Controlul legislativ sau supravegherea parlamentară este exercitată de Parlament prin Comisiile specializate; Controlul independent este exercitat de entitățile: Curtea de Conturi, Centrul Național de Protecție a Datelor cu Caracter Personal, Avocatul Poporului sau alte entități; Controlul judecătoresc este exercitat de Curțile judecătorești și Procuratură; iar Societatea Civilă exercită supravegherea generală.

Evaluarea guvernării sectorului de securitate (GSS) începe de la cuantificarea respectării principiilor bune guvernări de către furnizorii de securitate și de către entitățile de administrare și supraveghere.

Guvernarea Sectorului de Securitate. Principii

Guvernarea a sectorului de securitate depinde de respectarea **principiilor** bunei guvernări. Principiile bunei guvernări asigură aplicarea uniformă și stabilă a standardelor înalte pentru serviciul public, bazate pe valori democratice⁴.

---

⁴ Mai multe despre Guvernarea Sectorului de Securitate în: DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. Security Sector Governance. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2019. Access: <https://www.dcaf.ch/security-sector-governance-applying-principles-good-governance-security-sector-0>

Responsabilitate

există atunci, când așteptările clare pentru furnizarea de securitate și supravegherea independentă asigurată de autorități și entități independente sunt satisfăcute și sancționate când nu sunt

Transparență

este când informația este disponibilă liber și accesibilă pentru cei care pot fi afectați de decizii sau de implementarea lor, furnizată periodic sau la cerere

Legalitate

toate persoanele și instituțiile, inclusiv statul, respectă legile cunoscute public, fortificate imparțial și consistent cu norme ale drepturilor omului și standarde internaționale și naționale

Participare

toate femeile și bărbații, sau grupuri sociale cu diverse caracteristici, au oportunitatea de a participa în procesul de luare a deciziilor și de prestare a serviciilor de securitate, direct sau prin instituții de reprezentare

Receptivitate

înseamnă deschiderea instituțiilor spre necesitățile diferite de securitate ale populației și excelarea misiunii sale în spiritul culturii de servicii

Eficiență

este utilizarea rațională și profesională a resurselor în exercitarea scopurilor, responsabilităților și misiunii instituțiilor

Eficacitate

se atinge atunci când instituțiile observă în cel mai bun mod atingerea scopurilor, responsabilităților și misiunii sale

Respectarea principiilor bunei guvernări poate fi monitorizată, fixată și ajustată. Evaluarea respectării principiilor bunei guvernări poate fi realizată în baza indicatorilor de impact și prin cuantificarea rezultatelor.

PENTRU O INTERACȚIUNE ARMONIOASĂ, FIECARE VERIGĂ A SECURITĂȚII, TREBUIE SĂ SE GHIDEZE DE PRINCIPIILE BUNEI GUVERNĂRI. PUNEREA ÎN APLICARE A PRINCIPIILOR BUNEI GUVERNĂRI POATE FI EVALUATĂ PRIN CUANTIFICAREA REZULTATELOR.

Cuantificarea rezultatelor aplicării principiilor bunei guvernări, respectiv respectării acestora, contribuie la evaluarea calității guvernării. Sursele de cuantificare pot include, de exemplu:

Surse naționale:

- Rapoarte Parlamentare
- Pagini Internet oficiale
- Analize independente
- Date statistice
- Sondaje publice

Surse internaționale:

- Transparency International's Corruption Perceptions Index
- Economist Democracy Index
- Global Peace Index

Criteriile de evaluare a Guvernării Sectorului de Securitate

Indicatorii de evaluare nefiind observabili direct, se măsoară abstract și estimativ ca și concepte multidimensionale. Se aplică tuturor entităților sectorului de securitate. În acest scop, pentru cuantificare se vor oferi răspunsuri la întrebările relevante pentru fiecare principiu al bunei guvernări.

Responsabilitate

- persoanele sau entitățile vinovate de încălcare sunt chestionate și trase la răspundere?

Responsabilitatea poate fi cuantificată prin metoda observației și interpretativă a studiilor de caz, evaluărilor parlamentare, guvernamentale, și altor entități. Evaluarea responsabilității diferă puternic în cazul diferitor entități; în primul rând trebuie determinat de cine este constituită entitatea (de exemplu, Parlamentul este ales de popor; Organele Afacerilor Interne sunt instituite de Guvern; Companiile Private de Securitate sunt fondate în circuitul de afaceri; iar Societatea Civilă activează în baza drepturilor fundamentale de liberă exprimare, drept de asociere și participare la guvernare deși la fel este supusă unor forme de responsabilitate, cum ar fi cea administrativă sau civilă). În al doilea rând, reieșind din forma de constituire și implicit organul de supraveghere, poate fi determinată metoda de responsabilitate. După care, în al treilea rând, cuantificate cazurile - constatate și sancționate pentru încălcări sau pentru neîndeplinirea misiunii, numărul și relevanța acestora; câte cazuri de încălcare a legislației de către entitate au fost observate; care este integritatea instituțională; cum au fost sancționate cazurile depistate. Surse: hotărâri judecătorești, sentințe și alte tipuri de decizii de sancționare, inclusiv dizolvarea entității, destituire, revocare, demisie sau alegeri democratice; sondaje de opinii; rapoarte oficiale și independente.

Transparență

- sunt oferite rapoarte de informare și de activitate? Sunt acestea complete, în măsura în care sunt impuse de lege și de bunele practici?

Prin metoda documentării, răspunsul la întrebare poate fi găsit în rapoartele anuale de activitate, dacă sunt disponibile și în evaluările altor entități; în general fiind evaluată informația accesibilă liber și necondiționat, furnizată fără solicitare specială. Surse vor servi în primul rând paginile internet oficiale, publicațiile și rapoartele oficiale.

Legalitate

- legile și regulamentele satisfac bunelor practici și conțin reglementări necesare pentru responsabilizare?

Metoda analizei legislative; metoda observației și metoda documentării pot oferi informații relevante cuantificării; spre deosebire de principiul responsabilității, posibilitatea de responsabilitate dar nu cazurile; reglementările și normele legale, importanța, aplicarea și fortificarea acestora. Surse de informații pot servi acte legislative, rapoarte, alte surse.

Participare

- participă bărbați și femei și alte grupuri sociale la activitatea entității?

Metoda comparativă va oferi informații relevante pentru cuantificarea participării diferitor grupuri sociale în activitatea entităților: bărbați, femei, grupuri etnice, grupuri lingvistice, tineri, societate civilă și altele. Surse de informații pot servi surse secundare de analiză comparată sau specială; sondaje de opinie.

Receptivitate

- este entitatea receptivă la solicitările publicului și/sau ale organismului de supraveghere?

Spre deosebire de aspectele principiilor de responsabilitate și transparență, când informația este în acces liber și necondiționat, principiului de receptivitate sunt relevante date statistice despre examinarea solicitărilor de acces la informații, reacția la petiții, plângeri și sesizări, inclusiv despre infracțiuni, sau sarcini electorale când e cazul. Surse: rapoarte și pagini oficiale.

Eficiență

- sunt resursele entității distribuite și utilizate într-un mod rațional și adecvat scopului?

Metoda sistemică trebuie să ofere înțelegerea proceselor bugetare și de distribuire în cadrul entității a resurselor, în primul rând financiare, de care depinde direct calitatea și

suficiența resurselor materiale și umane; dar mai importantă este evaluarea utilizării raționale și profesionale a resurselor disponibile. Surse: rapoarte bugetare, rapoarte de activitate.

Eficacitate

- sunt atinse scopurile pentru care entitatea este organizată sau înființată, inclusiv bunele practici?

Metoda logică va răspunde în ce măsură entitatea își completează responsabilitățile și își atinge misiunea stabilită de organul constituant sau fondator; în general scopurile sunt setate în procesul constituirii, instituirii sau fondării; de exemplu, în cazul Parlamentului acestea sunt alegerile și așteptările electoratului, iar în cazul Organizațiilor Societății Civile acestea sunt organele de conducere. Surse de informare pot servi sondaje de opinie și alte surse secundare, precum analize, evaluări și indici, cum ar fi indicele de percepție a corupției, indicele democrației, indicele dezvoltării umane și altele.⁵

---

⁵ Mai multe despre evaluarea GSS: Ursula C. Schroeder. Measuring Security Sector Governance – A Guide to Relevant Indicators. DCAF. 2010. Access: <https://www.dcaf.ch/measuring-security-sector-governance>

Evaluarea se face prin cuantificarea respectării fiecărui principiu a bunei guvernări.

Evaluarea calitativă a guvernării sectorului de securitate va sta la baza formulării și ajustării periodice a politicilor de securitate națională.⁶ Cuantificarea se face estimativ, în baza opiniei de expert calificat, prin atribuirea calificativului dependent de valoarea în cifre și procente față de nivelul maxim:

„foarte înalt” – (5) Cel mai înalt calificativ, important. Valoric între 91 % și 100 %

„înalt” – (4) Care este ridicat, considerabil. Valoric între 71 % și 90 %

„mediu” – (3) Care este la mijlocul valorilor de trecere, moderat. Între 51 % și 70 %

„scăzut” – (2) Care are valoarea mică; neînsemnat. Între 31 % și 50 %

„insuficient” – (1) Care nu satisface, sub limita de trecere. De la 1 % la 30 %

După cuantificare, datele se introduc în tabel pentru vizualizarea comparativă.

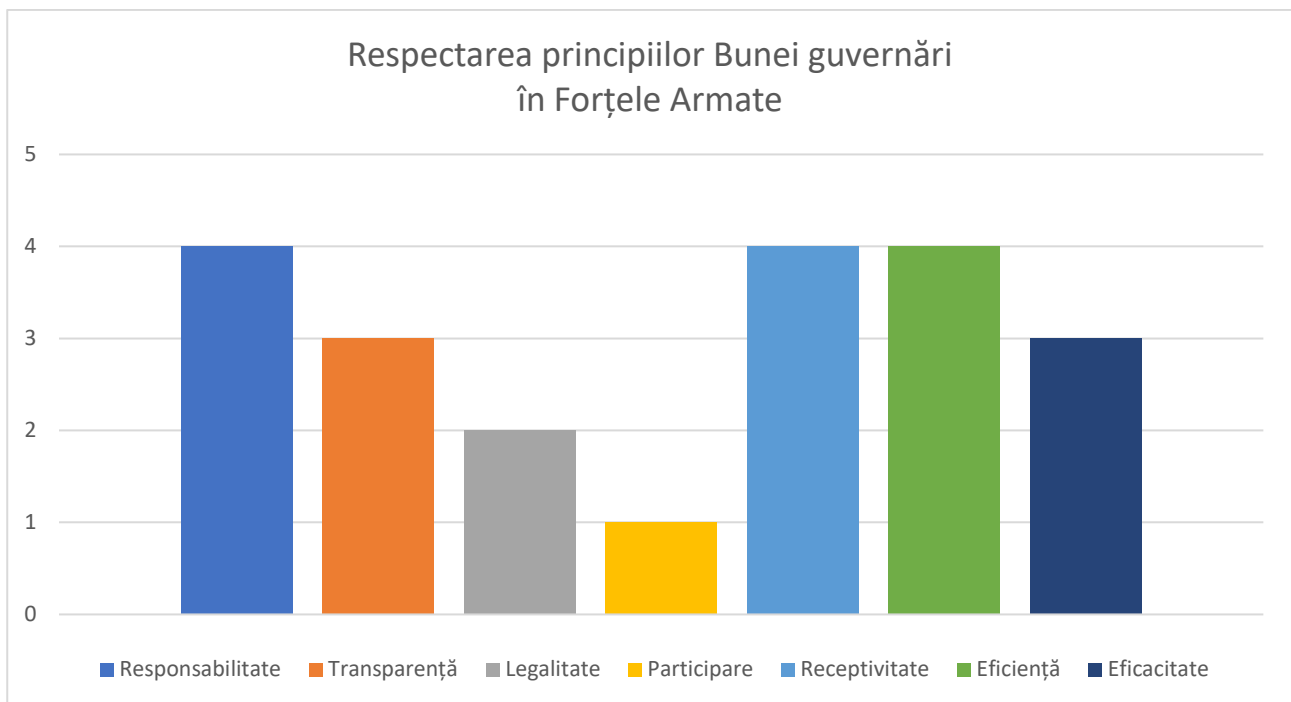
	Forțele Armate	Ordine Publică	Servicii Informații	Securitate Privată	Guvern	Parlament	Entități Independente	Curți judecătorești
Responsabilitate								
Transparență								
Legalitate								
Participare								
Receptivitate								
Eficiență								
Eficacitate								
Total								
Total general, medie								

⁶ Mai multe despre Politici de Securitate Națională: SSR Backgrounder. National Security Policies. DCAF. 2015. Access: <https://www.dcaf.ch/national-security-policies-formulating-national-security-policies-good-security-sector-governance>

Studiu de caz: Evaluarea Forțelor Armate

Evaluarea respectării Principiilor Bunei guvernări în Forțele Armate din Moldova:
Studiu de caz

Responsabilitate: Potrivit datelor statistice din sistemul judecătoresc, există un număr scăzut de sesizări despre infracțiuni comise în cadrul sau în legătură cu Forțele Armate. Sentințe judecătorești de condamnare a personalului Forțelor Armate sunt la un nivel scăzut comparativ cu alte categorii de subiecți penali. Sursele sunt colectate de pe pagina de Administrare instanțe judecătorești (sursa: aaj.justice.md), care oferă o analiză comparată, cu rată mică a infracțiunilor militare. Suplimentar, drept sursă sunt folosite datele Centrului Național Anticorupție, care confirmă rata scăzută a infracțiunilor în Forțele Armate (sursa: cna.md). Totodată, potrivit datelor Barometrului Opiniei Publice (sursa: bop.ipp.md), încrederea comparativă, a societății în Forțele Armate este joasă.

Transparență: Transparența este asigurată de mai multe surse. Pagina de internet conține Rapoarte de integritate, Rapoarte de transparență decizională, alte informații relevante. Serviciul de presă este activ cu multe informații regulate; sunt oferite contactele de comunicare externă; liste subdiviziuni (sursa: Army.md). Există și alte surse de informare, cum ar fi reviste și rețele sociale. Cea mai mare lacună este lipsa Rapoartelor anuale de activitate, cu informații sistematizate și clare privind mijloacele de activitate și rezultate.

Legalitate: Legislația în domeniul Forțelor Armate este dezvoltată slab. Principiile Bunei guvernări democratice practic nu sunt reflectate în legislația specială. Regulamentele interne se referă minimal la aspectele guvernării democratice, inclusiv control intern și extern, eficiență și eficacitate. Per general sub aspectul Bunei guvernări reglementările în domeniu - sunt slabe (sursa: legis.md).

Participare: Statistica privind femeile în Armată este evazivă și practic inexistentă. La fel, statistica accesibilă practic nu se referă la alte grupuri sociale, ca și inexistente: minorități etnice; minorități lingvistice; minorități religioase; minorități sexuale; și altele. În spațiul public circulă scandaluri și dispute controversate privind participarea în Armată. Statistica confirmă că grupurile sociale minoritare sunt slab prezentate în Forțele Armate (sursa: statistica.gov.md). Forțele Armate rămân o structură monolită referitor la participarea socială, deși ar trebui să tindă spre coeziunea socială între toate grupurile.

Receptivitate: Pagina oficială (sursa: Army.md) oferă Rapoarte de integritate cu informații privind adresările. În sistem există o rată înaltă de răspuns la adresările externe.

Eficiență: Bugetul de stat oferă o analiză comparată privind resursele financiare scăzute repartizate Forțelor Armate, comparativ cu alte autorități sau cu standardele altor țări (2% - standard NATO). Totuși, Forțele Armate, având surse financiare scăzute, reușesc utilizarea eficientă a resurselor disponibile și asigură un nivel înalt de stabilitate militară. Se atestă un nivel înalt de profesionalism în rândul Forțelor Armate. Confirmat prin nivel scăzut al actelor de corupție - datele Centrului Național Anticorupție (sursa: cna.md).

Eficacitate: Potrivit Indexului Global de Pace (sursa: visionofhumanity.org), Forțele Armate își ating scopul său general de asigurare a păcii și stabilității militare, cu calificativul de cea mai pașnică - una din - națiuni în regiune. Totodată, din punct de vedere obiectiv, capacitățile militare sunt scăzute, fapt reflectat de Clasamentul puterii militare (sursa: globalfirepower.com).

Forțele Armate	Surse	Evaluare	Cuantificare
Responsabilitate	Sesizări despre infracțiuni; Sentințe judecătorești; pagina Administrare instanțe judecătorești, aaij.justice.md - Analiză comparată, rată mică a infracțiunilor militare;	înalt	4
Transparență	Pagina: Army.md; Sunt: Raport integritate; Raport transparența decizională; Serviciul de presă activ cu multe informații; Contacte; Liste subdiviziuni; Nu este: Raport anual de activitate.	mediu	3
Legalitate	Legislație; Regulamente interne; reglementări slabe; Încrederea joasă a societății, Barometrul Opiniei Publice, pagina: bop.ipp.md;	scăzut	2
Participare	Statistica privind femeile în armată; privind alte grupuri sociale; statistica grupuri sociale – slab prezente, pagina: statistica.gov.md;	insuficient	1
Receptivitate	Pagina: Army.md; Este Raport integritate cu informații privind adresările; Rată înaltă de răspuns;	înalt	4
Eficiență	Bugetul de stat, analiza comparată privind utilizarea eficientă a resurselor mici disponibile; pagina: cna.md; nivel scăzut acte corupție;	înalt	4
Eficacitate	Indexul Global de Pace, pagina: visionofhumanity.org; Cea mai pașnică națiune în regiune; Capacitate militară scăzută, Clasamentul puterii militare, pagina: globalfirepower.com;	mediu	3
Total			21

Recomandări

La evaluarea guvernării sectorului de securitate pot fi luate în considerare diverse surse de informare primare sau secundare, credibile, bazate pe argumentare și cercetare solidă.

Conținutul răspunsurilor la întrebările de control pot să difere substanțial în dependență de entitatea evaluată, forma de organizare și statutul legal.

Estimarea în cifre a răspunsurilor ajută percepției uniforme și comparative a stării de fapt. Mai mult, estimarea numerică ajută la descoperirea deficiențelor sau avantajelor.

Evaluarea generală a sectorului de securitate va permite formarea tabloului de ansamblu și urmărirea schimbărilor.

Evaluarea guvernării sectorului de securitate necesită abordare curioasă și creativă.

Bibliografie

- [1] U. C. Schroeder. *Measuring Security Sector Governance – A Guide to Relevant Indicators*. Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), 2010.
- [2] T. Fuior. *Parliamentary Powers in Security Sector Governance*. DCAF Parliamentary Programmes Series. Geneva: Centre for the Democratic Control of Armed Forces, 2011.
- [3] *Private Actors and Security Governance*. Alan Bryden and Marina Caparini. LIT & DCAF, 2006.
- [4] Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces. *The Security Sector*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2015.
- [5] Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces. *The Armed Forces*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2015.
- [6] Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces. *Intelligence Oversight*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2017.
- [7] Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces. *Gender Equality and Good Security Sector Governance*. Geneva: DCAF, 2015.
- [8] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *The Justice Sector*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2019.
- [9] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *Security Sector Governance*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2019.
- [10] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *Police Reform*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2019.

- [11] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *Parliaments*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2019.
- [12] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *Ombuds Institutions for the Armed Forces*. Geneva: DCAF, 2019.
- [13] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *National Security Policies*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2015.
- [14] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *Human Rights and SSG/R*. SSR Backgrounder Series. Geneva: DCAF, 2021.
- [15] DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance. *Civil Society*. SSR Backgrounder. Geneva: DCAF, 2019.

DCAF Centrul de la Geneva
pentru Guvernarea
Sectorului de Securitate

Centrul de la Geneva pentru Guvernarea Sectorului de Securitate

Maison de la Paix, Chemin Eugène-Rigot 2E

CH-1202, Geneva, Switzerland

Tel: +41 22 730 94 00

Email: info@dcaf.ch

X: [@DCAF_Geneva](https://twitter.com/DCAF_Geneva)

Facebook: [DCAFgeneva](https://www.facebook.com/DCAFgeneva)